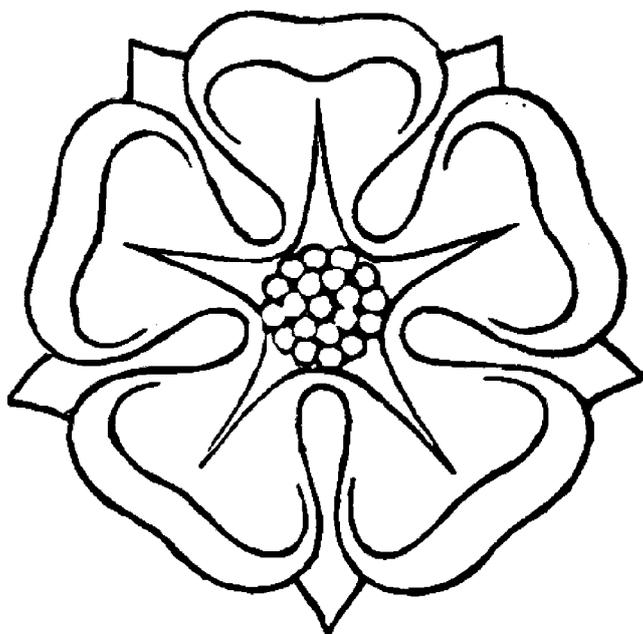

Heraldická růže

*Soupis sídelních
městských znaků s obrazem růže.*

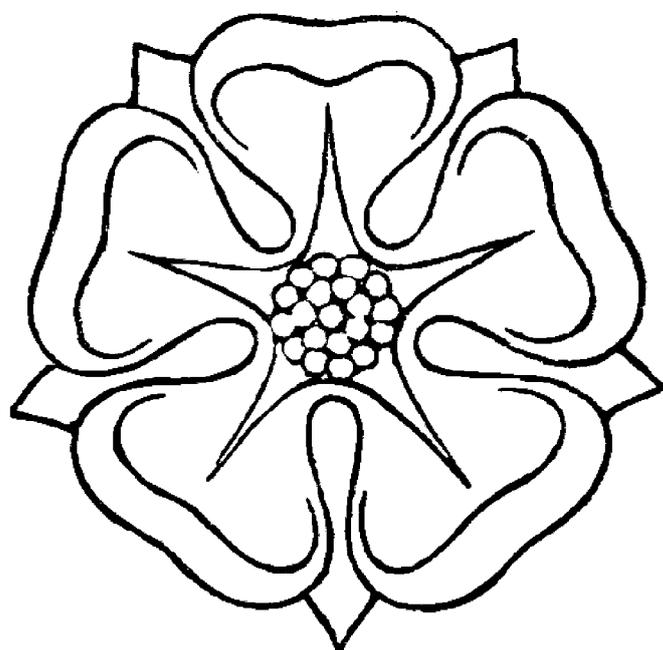
Napsal, nakreslil a vydal
VÁCLAV RYTÍŘ

1941

HERALDICKÁ RŮŽE.

Heraldická růže

*Soupis sídelních
městských znaků s obrazem růže.*

Napsal, nakreslil a vydal

VÁCLAV RYTÍŘ

1941

ERBOVNÍ ZNAMENÍ VÍTKOVců,

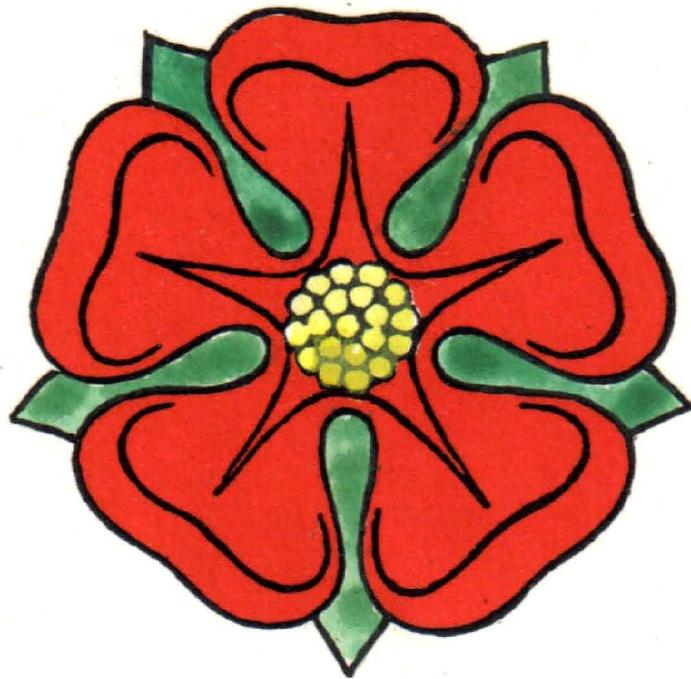
růže rožmberská, hradecká, krumlovská, landštejnská a pánů ze Stráže — je vyobrazena na štítě jako stylisovaný šípkový květ. Ponejvíce je vystavena na sídelním erbu. Zejména je známá ve stříbrném poli — v červené barvě, v jižních Čechách. Tam žije ve vzpomínkách na svou slávu. Její prvotní a hlavní obraz mnohdy se ztratil ze štítu — ale opět objevuje se jako hlavní znamení ve znaku polepšeném. Vznáší se tak nad branou, na korouhvi, chová se u medvěda, neb lvi jsou jejími strážci, je v doprovodu, neb ve spojení — s hvězdou a podobně.

V této sbírce chci podati přátelům heraldiky soupis českých a j. sídelních erbů, který, jak doufám, přijmou přátelé heraldiky zatím jako jeden z nalezených lístků — z hledaného foliantu, se zlatým nápisem

CODEX HERALDICUS.

V Úvalech, v lednu 1941.

V. R.

Rožmberská růže.

ČERVENÁ ROŽMBERSKÁ

ve stříbrném poli — jako prvotní obraz na
štítu erbu:

1. **Bavorov** (- Barau, lat. B a v a r o v i u m), město.

Jméno Bavorov je původem od Bavora ze Strakonice (1289 až 1318), jednoho ze zakladatelů, jenž si tu vystavěl hrad. Za Viléma z Rožmberka byl majestátem vystaven obci erb (1552).

2. **Buková** (- Buggau, B u k o v s k i u m), obec u Veselí nad Labem.

Jan Lucemburský postoupil obec Petru z Rožmberka dne 10. října 1323, jenž postavil tu tvrz.

3. **Cetvina** (- Zettwing, Z e t t v i g i a), městys.

Bývalé panství rožmberské, zastavené Petrem z R. (1325) Bohuňkovi z Harachu. Erb vystaven obci za Oldřicha z Rožmberka r. 1418, kdy obec povýšena na městys.

4. **Deštná** (- Deschna), město u Soběslavě.

Známá již ve 13. stol. s farním kostelem se připomíná již r. 1350. Bývalé panství pánů z Hradce, odstoupené Rožmberkům r. 1364.

5. **Jistebnice** (G i s t e b n i c i u m), město v kraji Táborském.

Jako trhová ves připomíná se již r. 1262. Erb vystaven ve 14. stol. V 19. stol. jako panství svob. p. Nádherného (Jan baron Nádherný 1825).

6. **Hořice** (- Hōritz Bōhmerwald, H o c r i c i u m,), městys na Šumavě.

Starodávné zboží rožmberské jako zakladatelů kláštera Vyšňobrodského, bylo původně sídlo Vítkovické větve rodu Jindřicha z Kosovy Hory (1272 - 1281). Na přímluvu Jindřicha z Rožmberka na poč. 14. stol. povýšeny Hořice na město.

7. **Mezimostí** (M e z i m o s t i u m), město nad Nežárkou.

Ve 14. stol. byl tu pánem Vilém z Landštejna a r. 1644, za panství Rožmberků povýšena obec na městys. Původním obrazem na erbu byla růže s t ř í b r n á.

8. **Miličín** (M i l e s i u m), město u Tábora.
Do r. 1593 panství rožmberské a v této době
vystaven byl též erb.
9. **Nechanice** (N e c h a n i c i u m), město.
Bývalý statek Závíše z Vítkovců (13. stol.).
10. **Radnice** (R a d n i c i u m), městys u Rokycan.
Za Oldřicha z Rožmberka povýšena na městys
v 15. stol.
11. **Rožmberk** (- Rosenberg, R o s e n b e r g a),
město.
Založené Rožmberky, mělo kostel již r. 1384.
12. **Sedlčany** (S e l t c a n i u m), zvané dříve
Starožitné město.
Jan Lucemburský zastavil Sedlčany r. 1337
Rožmberkům a v této době pravděpodobně
byl obci vystaven erb.
13. **Stropnice** (- Strobnitz, S t r o b n i c i u m),
městys.
Znak vystaven byl roku 1359.
14. **Wartemberg** (- Wartenberg, W a r t e n -
b e r g a), město.
Založené r. 1256 pány z Wartemberků, má

ve znaku městském také růži rožmberskou. Páni z Wartenberků, rod již vymřelý, měl rozpořtěný štít, vpravo zlatý, celý otočený zeleným drakem (vlastně saní) a jako klenot pannu s veslem na zlaté loďce. Týž erb s obměnou má městys Nové Sady (- Nowosad).

15. **Zámostí** (F r i e d b e r g a), městys u Sobotky.

Známé již jako zboží rožmberské ve 13. stol. Vilém z Rožmberka vystavil obci erb v druhé polovině 14. stol. a tímto jí vysadil na městys.

16. **Zbiroh** (Z b i r o v i u m), město.

V okrese rokycanském. Jan Lucemburský zastavil Zbiroh, avšak Karel IV. vyplatil a prodal Petru Vokovi z Rožmberka a jeho erbem vysadil obec na městys dne 23. června 1369.

- - -

H l a v n í z n a m e n í .

17. **Borovany**, městys u Českých Budějovic.

Bývalé zboží Vítkovců (Vok z Třeboně 1300). Modrý štít se stř. hradbou s cimbuřím a věži (jako u 18). S věže (pravé strany) vlaje stř. korouhev s červenou růží.

18. **Černovice** (C z e r n o v i c i u m), město u Tábora.

Erb: Modrý štít se stříbrnou hradbou a střílnami unrostřed hradby se dvěma stř. věžemi s otevřenou branou a s vytaženou zlatou mříží, se sedlovitými střechami, se zlatými makovicemi. Nad branou vznáší se (1) růže rožmberská a (2) mezi věžemi uprostřed. Mylně se kreslí na erbu růže na stř. korouhvích (1) vpravo a (2) vlevo. (Viz 17.)

19. **Horní Planá**, městys u Krumlova.

Na přímluvu Jana z Rožmberka vystavil císař Maximilián r. 1568 obci erb: stříbrný štít s medvědem sedícím na zeleném palouku a držícího tlapami červenou růži.

20. **Kamenice nad Lipou** (C a m e n i c i u m), město.

Erb: Modrý štít se stříbrnou hradbou a dvěma věžemi opatřených cimbuřím. Hradební brána je otevřená s vytaženou mříží. Věže o dvou patrech má každá dvě okna. Jejich černé střechy jsou sedlovité se zlatými makovicemi. Vpravo (1), vlevo (2) a po straně každé věže vznáší se stř. štítek s rožmberskou růží.

Červené růže.

21. **Police nad Metují** (P o l i c i u m), město.
Na přímluvu opata Břevnovského kláštera byla Police vysazena na město ve 13. století. Erb: Zlatý štít červenou krokví dělený. V pravém horním rohu (1) vznáší se růže a (2) v levém. a uvnitř krokvice pak (3) na patě štítu. Nad růží je kolmo postavená černá čtyřsuková ostrev.
22. **Lochovice**, u Hořovic, městys.
Erb: Štít dělený: V dolní polovici červené, na 3 zelených paloucích stř. hradební zeď s branou otevřenou a dvěma věžemi. V horní, zlaté polovici červená krokev, po které lezou dva lvi stříbrní (1) z pravé a (2) z levé strany proti sobě. Uvnitř krokeve je (1) růže a dvě nahoře (2) vpravo a (3) vlevo.
23. **Ratibořice** (R a t i b o r s i c i u m), městys. u České Skalice.
Erb vysadil císař Ferdinand III. obci r. 1652. Štít klínem rozdělený na tři části. Prostřední červená, s dvěma hornickými kladi-vy, pravá modrá, s kolowratskou orlicí a levá stříbrná s rožmberskou růží. Jinde tento štít kreslí se uprostřed dvou stř. věží a s klenotem horníka v přirozených barvách. Jistě je to polepšení erbu — neznámým původcem.

24. **Soběslav** (*S o b i e s l a v i a*), město.

Štít modrý, se stříbrnou hradbou a dvěma věžemi, každá se 6 stínkami, otevřenou branou, s nespustěnou zlatou mřížíž a padacím mostem, také zlatým. Věže mají sedlovité střechy se zlatými makovicemi, každá věž je opatřena 4 okny (2 nahoře a 2 menší dole). Ve zdi jsou *l o c h y* či střílny (vlevo 1 a vpravo 2) a mezi věžemi uprostřed vznáší se stř. štítek s růží.

Zelená pata štítu jako trávnik, je pozdějším zlepšením erbu.

25. **Strunkovice** (*S t r u n k o v i c i u m*), městys.

Modrý štít se stř. branou a věží. Na věži nad branou vznáší se růže. (Erb z r. 1504.)

26. **Třeboň** (*T r e b o n a*), město v již. Čechách.

Modrý štít se stříbrnou hradeb. zdí bez brány a se dvěma věžemi s cimbuřím, se třemi okny, se špičatou střechou, opatřenou zlatou makovicí. Nad hradbou mezi dvěma věžemi vznáší se růže a také na stříbrné korouhvi vlající z levé věže, z pravého okna. (Podle městské pečetě z roku 1487.)

27 **Vyšší Brod** (- *H o h e n f u r t h*, *A l t o v a d u m*), město.

Císař Ferdinand I. vystavil městský erb: Červený štít se stříbrnou hradbou a dvěma

věžemi s červenou sedlovitou střechou. V každé věži s oknem, je otevřená branka a mezi věžemi uprostřed vznáší se stříbr. štítek s rožmberskou růží.

Nezjištěný obraz.

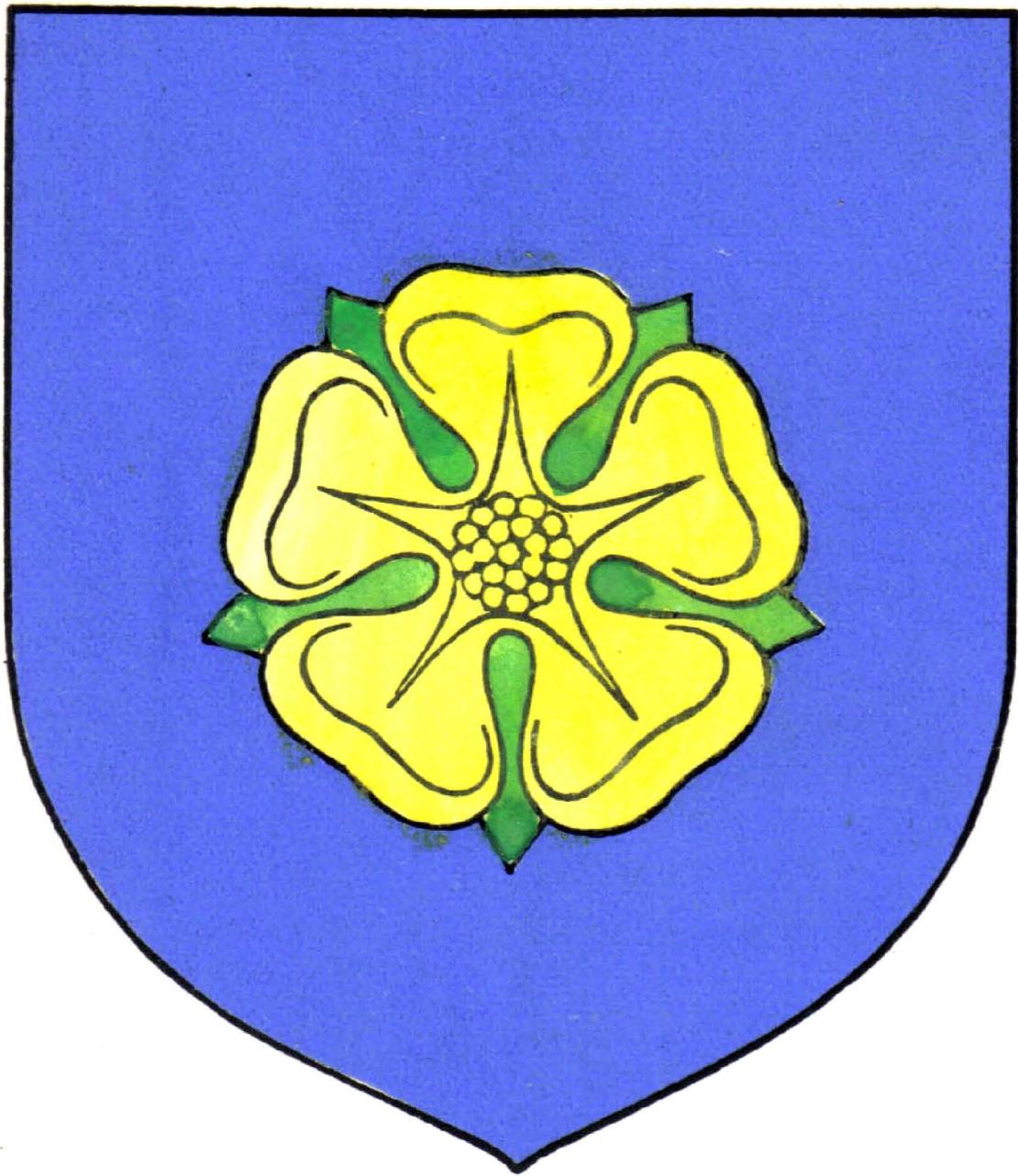
Rožmberkům patřila mnohá ves, která až na vzácné výjimky znaku neměla. V úvahu tu přicházejí:

28. Lhota Chocholatá,

patřící R. skoro do 16. století. Zde stávala též tvrz.

29. Nebřehovice, ves u Strakonice.

Zde měli sídlo Nebřehovští z Nebřehovic. Pak prodány Nebřehovice Janu z Rožmberka († 1532) a jako zboží rožmberské až do roku 1593.

Hradecká růže.

HRADECKÁ

v modrém poli zlatá,
jako prvotní a hlavní obraz.

Od rožmberské růže rozlišuje se pouze barvou — má také zlatý jadrník a zelené okruží či odkvěti.

30. **Jindřichův Hradec** (N o v o D o m u s), město.
Původní štít je vlastně polepšený, zlatými českými lvy, přidržujícími tlapami vznášející se růži. Nad růží vznáší se zlaté W pod zlatou korunou.
31. **Kardašova Řečice** (R z e c i u m m a j u s), město.
Erb městský je původní z 15. století.
32. **Kunžak** (C u m z a t e c i u m), městys u Jindř. Hradce.
Jindřich z Hradce (1385) a jeho strýc Heřman z H. zapsal (1399) Kunžak věnem své dceři Elišce a jejímu muži Janu z Kravař.
33. **Stráž nad Nežárkou** (S t r a z i u m), město.
Od r. 1061 již známé jako zboží Petra ze Stráže, jehož jméno i erb obdrželo.

34. **Strmilov** (S t r i m i l o v i u m), městys.
Původní erb vystaven v 15. století.

H l a v n í z n a m e n í .

35. **Kaplice** (C a p l i c i u m), městys.
Štít modrý se stříbrnou cimbuřitou hradbou a otevřenou branou uprostřed dvou věží s okny, sedlovitými střechami se zlatými makovicemi. Uprostřed věží vznáší se zlatá růže.
36. **Královice**, městys u Netolic.
Modrý štít se zlatou růží a se zlatou rybou, pod růží na pravo plující.
37. **Nové Hrady** (- G r a t z e n , N o v o c a s t r u m), město.
Podobný erb, jako u čísla 33, vystavený císařem Rudolfem II.
38. **Moravská Ostrava** (- M ä h r . O s t r a u), město.
Modrý štít se stříbrným koněm ve skoku na zeleném trávníku. V levém horním rohu štítu vznáší se zlatá růže.
39. **Počátky** (P o t z a t e z i u m), město.
Štít modrý, vpravo se zlatou hvězdou šternberskou, osmicípou, pod kterou zlatá písmena

AW (Adolf Wratislav), vlevo hradecká růže spísmeny A L (Anna Lucia). Erb vystavil městu Leopold I. roku 1698.

Nad štítem vznáší se hraběcí koruna zlatá a dva andělé v přirozených barvách. Podle všeho je to umělecká licence pozdějšího rytce nebo kreslíře.

40. **Rožmitál pod Třemšínem** (R o s e n - t h a l i u m), město.

Původní erb byl později polepšen vpravo zlatou hvězdou, šesticípou a vlevo stříbrným měsícem.

41. **Trhové Sviny**, u Českých Budějovic, město.

Modrý štít se stříbrnou hradební zdí s branou a věží čtyřbokou, cimbuřím opatřenou, s oknem a červenou střechou. V otevřené bráně vznáší se růže zlatá. (16. století).

42. **Rychnov nad Malší** (B o e m o R y c h n o - v i u m), městys.

Modrý štít se smrkovým stromem v jehož kořenech spí ježek na levo obrácený. Za stromem viděti vpravo polovici zlaté hvězdy šternberské a vlevo polovici růže hradecké.

Na přímluvu abatyše Bohunky ze Šternberka povýšil tímto erbem císař Ferdinand I. Rychnov na městys r. 1531.

43. **Velešín** (V e l l e s c h i n a), městys.

Modrý štít se stříbrnou hradbou a věží s branou otevřenou, kterou chrání palisády. *) Střecha je červená, opatřená zlatými makovicemi. Uprostřed nad střechou vznáší se z l a t á růže.

V e d l e j š í z n a m e n í.

44. **Bousov Dolní**, městys u Sobotky.

Patřil k panství hradu Michalovice ještě do r. 1385. Erb vystavený Rudolfem II. r. 1600, je modrý štít s červenou tříkopčitou skálou na patě štítu, na prostředním vyšším kopci stříbrná věž se dvěma okny a s otevřenou branou a s červenou střechou. Po stranách věže hradební zeď cimbuřím opatřená. Nad věží vznáší se černý orel se zlatou pružinou na prsou, třemi pokličkami ukončenou, držící v zobáku z l a t o u růži se zelenou stopkou.

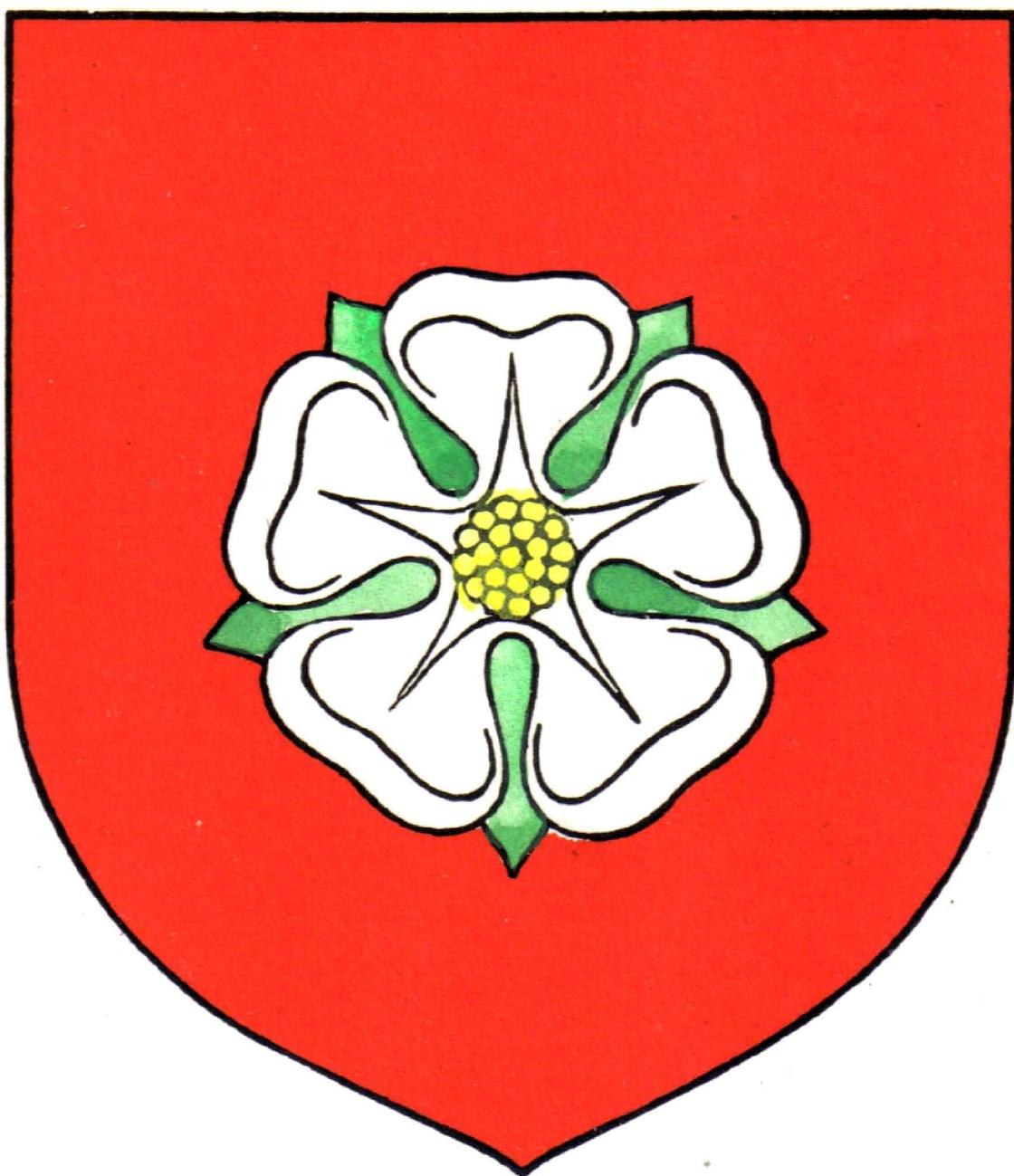
M O D R Á P Á N Ů Z E S T R Á Ž E

ve zlatém poli, také má zlatý jadrník a zelené odkvěti.

45. (33) **Město Stráž nad Nežárkou**

má v erbu zlatou růži v m o d r é m poli, ale správnější má býti m o d r á ve zlatém poli.

*) Palisády jsou malované v barvě přirozené, podle jiných pramenů jsou stříbrnými pláty pobité.

Landštejnská růže.

LANDŠTEJNSKÁ

**stříbrná v červeném poli, také se zlatým
jádrem a zeleným odkvětím,
jako samotný hlavní obraz.**

46. **Ledenice pod Landštejnem** (L e d e n i c i u m
a p u d L a n d s t e i n), městys.

Bratří Jan, Mikuláš, Vítek a Vchyna z Falkenštejna ves Ledenicí ještě r. 1359 drželi. Od Vchyny z F. koupil ves Vítek z Landštejna, kolem roku 1369 a jeho syn Vilém z F. vysadil obec na městys (1398). L.

Hlavní znamení.

47. **Lomnice nad Lužnicí** (L o m n i c i u m), město.

Od 13. století stával tu hrad a ve 14. stol. byli zde pány Ješek z Kosovy hory, Jindřich ze Stráže a potom Krajíř z Krajku. Tento ji postoupil králi Václavu IV., jenž povýšil Lomnici na město (1382). Císař Zikmund zastavil pak město Janovi z Hradce (1420) a na to vzdala se Lomnice Táboritům pod Janem Roháčem z Dubé. Za Oldřicha z Rožmberka (1435) hrad obležen a na to zbořen. Král Vladislav potvrdil r. 1497 městu výsady. Zde narodil se r. 1552 Štěpán Lomnický ze Že-

bráků. Erb: Červený štít se čtyřbokou věží se sedlovitou střechou, s 9 okny (3 dole, 3 výše a 3 nejdříve.) Nad střechou věže (bez brány) vznáší se stříbrná růže a u boků štítu pak dvě zlaté lilie (jedna vpravo a druhá vlevo).

Střecha pokládá se stříbrem, podle jiných černou krytinou je opatřená. První způsob je správně heraldický.

48. **Plánice** (*Planicium*), město.

Červený štít se stříbrnou věží, s branou otevřenou, s nespustěným mřížovím, se dvěma okny a střechou černou, zlatými makovicemi opatřenou. Na střeše mezi makovicemi hnízdí stříbrná labuť, na pravo hledící. Na patě štítu, opatřené zeleným trávníkem, vznáší se vpravo stř. lilie a vlevo stříbrná růže.*) Erb vystaven byl za krále Vladislava na počátku 16. století.

49. **Stolín** (*Drumium*), u města Stříbrné Hory.

Štít rozpoltěný, pravý červený se dvěma stříbr. růžemi nad sebou se vznášejícími a levý, stříbrný, s jednou růží uprostřed. Erb biskupa Maximiliana Rudolfa ze Schleinitzů. Ukazuje na rodovou příbuznost p. z Landštejna. Erb kreslí se též uprostřed modrého štítu, vznášejícího se nad hradební zdí mezi dvěma stříbrnými věžemi.

*) Podle pravidel mají se vnášeti lilie a růže uprostřed erbu u bočních stěn štítu, jako je tomu na erbu 47).

KRUMLOVSKÁ

**zelená s modrým jádrem
a se zeleným odkvětím,
jako erb Krumlovských Vítkovců.**

50. **Nalžovy** (- Ellischau), obec u Plánice.

Zde žil Jan z Paběnic (1380). Po vymření jeho rodu měl tu sídlo pán z Vilhartic. Od 16. až do 18. stol. byla ves panstvím pánů Švihovských z Ryžemburka (1591 - 1718). Erb: Modrý štít se zelenou skalkou na patě štítu, na níž stojí postava sv. Jana Křtitele v habitu velbloudí barvy. V pravé ruce má bibli v zelených deskách s obrazem bílého beránka s červenou korouhví (jako supra-libris. V levé pak drží stříbrný štít se zelenou růží (krumlovskou).

(P o d o b n á je v jedné části štítu na erbu Březských z Birkenfelsů, 1671.)

ČERNÁ RŮŽE **se stříbrným jadrníkem**

je v heraldice vzácným zjevem, ale přece se objevuje na erbu v 15. století. (Páni z Wildenfelsu.)

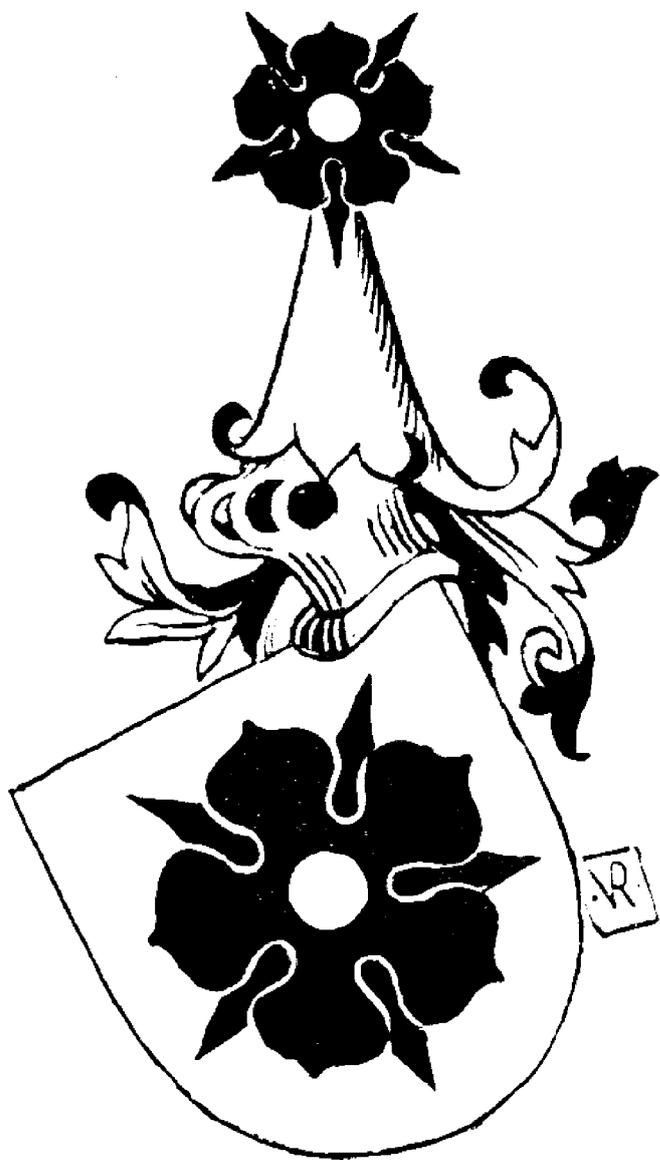
Nezjištěná tinktura:

51. **Adamov** (- Adamstadt, Adamsfreiheit),
u Českých Budějovic.
Růže se dvěma skříženými stříbrnými
hornickými kladivy.

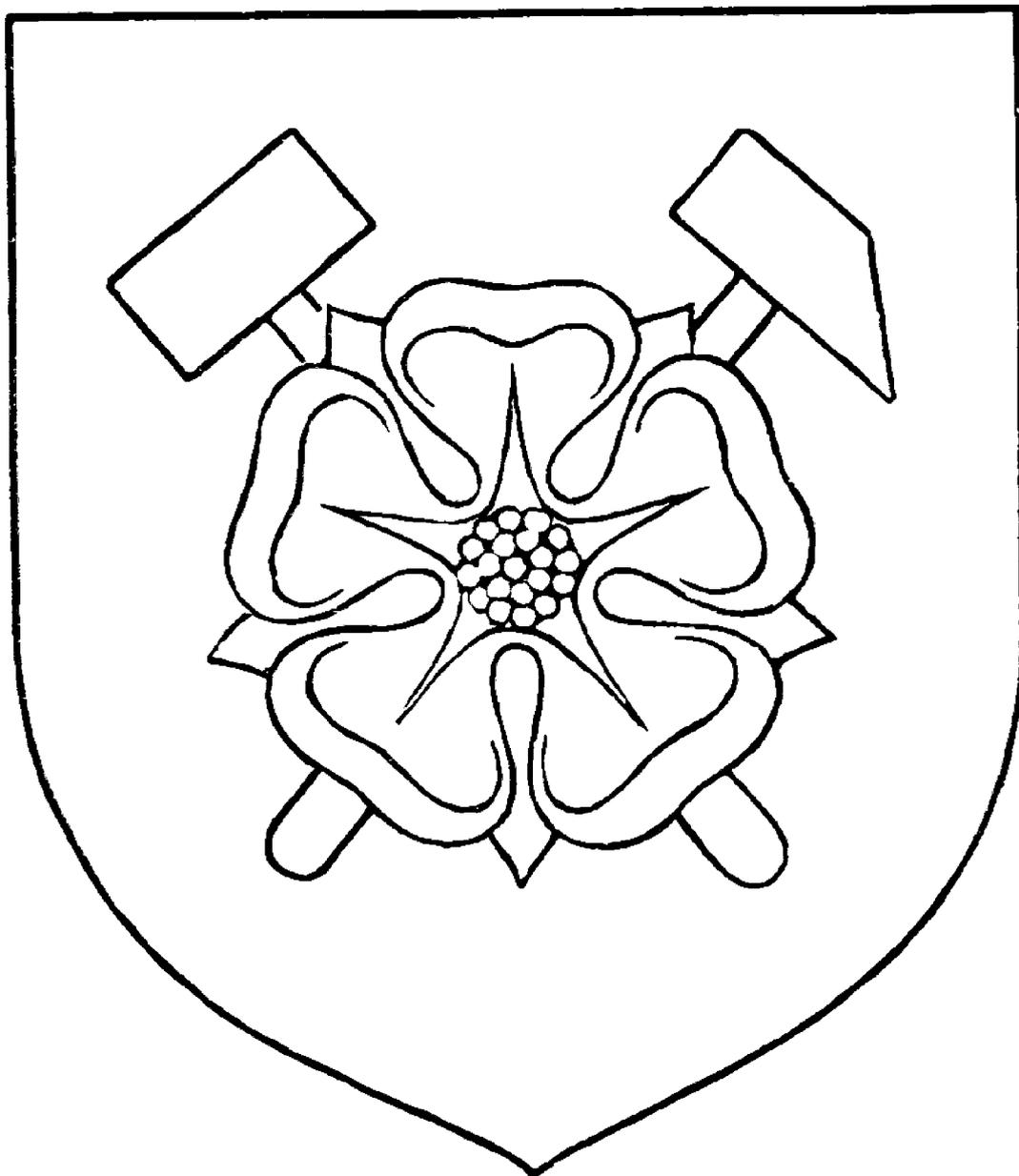
Nezjištěno, zda správně jako **prvotní**,
neb hlavní znamení:

52. **Mýto Popelovo**, město u Zbiroha.
Ve stříbrném poli rožmberská růže.

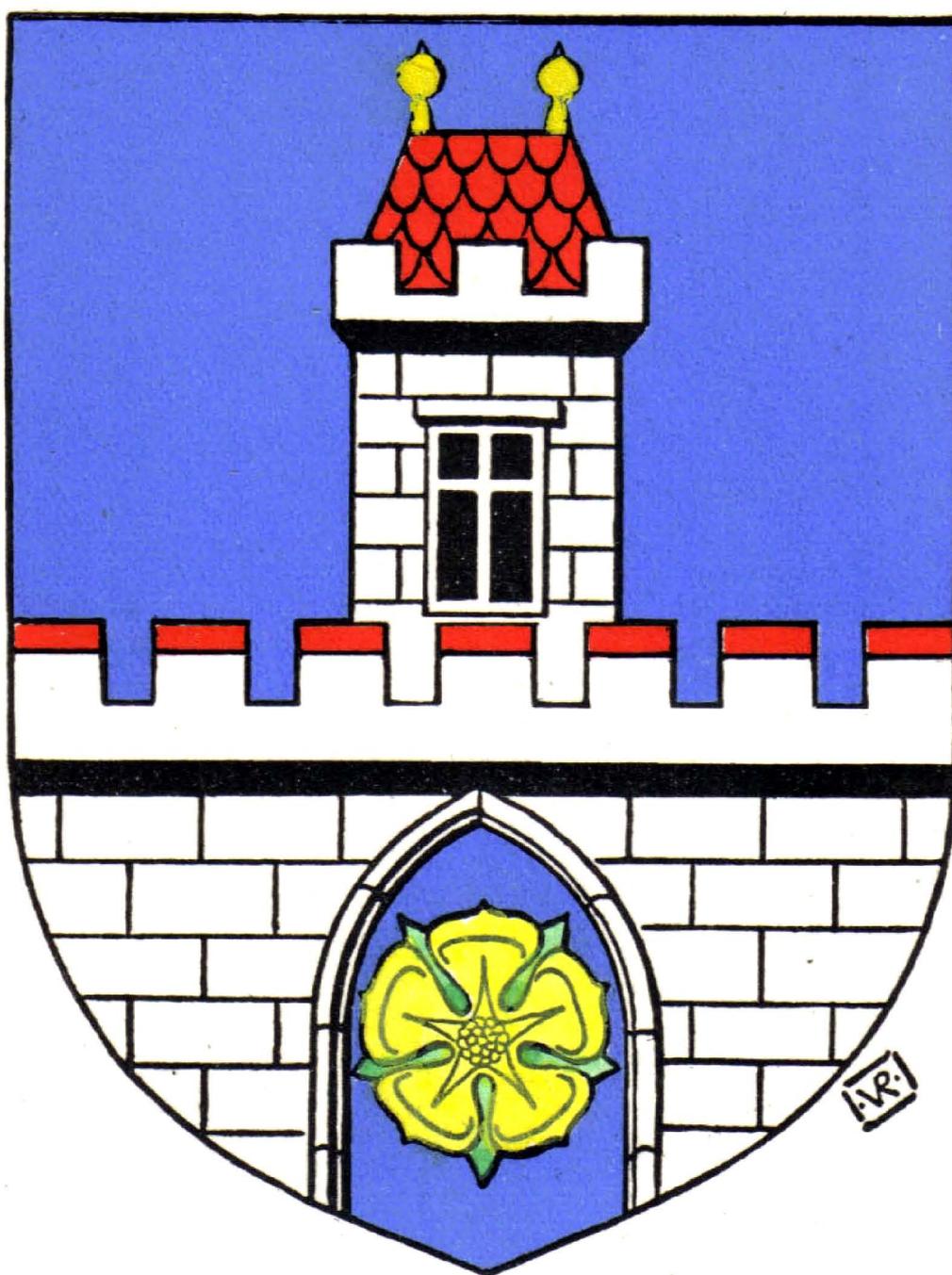
Pětulistá růže se nepopisuje, toliko její obměny růže šestilistá a desítulistá. Tato je vlastně rozdělená pětulistá. Růže je oblíbeným znamením mnohých různých rodů našich i cizích.

Páni z Wildenfelsu.

Adamov (- Adamstadt).

Trhové Sviny.

R E J S T Ě Í K J M E N.

	Stránka
Adolf Wratislav	17
Anna Lucia	17
Bavor ze Strakonice	7
Bohuněk z Harachu	7
Bohunka ze Šternberka	17
Bratři z Falkenštejna	19
Břevnovský klášter, opat	12
Březský z Birkenfelsu	21
Ferdinand I.	13, 17
Ferdinand III.	12
z Hradce	8
z Hradce, Jindřich	15
z Hradce, Jan	19
sv. Jan Křtitel	21
Karel IV.	40
Krajíř z Krajku	19
Krumlovští Vítkovci	21
z Kravař, Eliška	15
z Kravař, Heřman	15
z Kravař, Jan	15
z Landštejna	8
z Landštejna, Vítek	19
z Kosovy Hory, Ješek	19
Vilém z Landštejna	8
Leopold I.	17
z Kosovy Hory, Jindřich	8

	Stránka
Jan Lucemburský	7, 9
Lomnický, Štěpán	19
Maximilian	11
Nádherný, Jan	8
z Nebřehovic	14
z Paběnic, Jan	21
Roháč z Dubé	19
Rožmberkové	7, 8, 9, 10, 14
— Jan	11, 14
— Oldřich	7, 9, 19
— Petr Vok	7, 10
— Vilém	10
Rudolf II.	16, 18
ze Schleinitzů	20
ze Stráže, Jindřich	19
ze Stráže, Petr	15
Šternberk	17
Švihovský z Ryžemberka	21
Táborité	19
Václav IV.	19
Vladislav	19, 20
Vok z Třeboně	10
z Vilhartic	21
z Wartenberků	9, 10
z Wildenfelsu	22
Záviš z Vítkovců	9
Zikmund, císař	19

SEZNAM SÍDELNÍCH ZNAKŮ:

	Číslo
Adamov	51
Bavorov	1
Borovany	17
Bousov Dolní	44
Buková	2
Cetvina	3
Černovice	18
Deštná	4
Jindřichův Hradec	30
Jistebnice	5
Hořice na Šumavě	6
Kamenice nad Lípou	20
Kaplice	35
Kardašova Řečice	31
Královice u Netolic	36
Kunžak	32
Ledenice pod Landštejnem	46
Lhota Chocholatá	28
Lochovice u Hořovic	22
Lomnice nad Lužnicí	46
Mezimostí	7
Miličín	8
Moravská Ostrava	38
Mýto Popelovo	52
Nalžovy	50
Nebřehovice	29
Nechanice	9

	Číslo
Nové Hrady	37
Nové Sady	14
Planá, Horní	19
Plánice	48
Počátky	39
Police nad Metují	21
Radnice u Rokycan	10
Ratibořice	23
Rožmberk	11
Rožmitál	40
Rychnov nad Malší	42
Sedlčany	12
Soběslav	24
Stolín	49
Stráž nad Nežárkou	33, 45
Strmilov	34
Stropnice	13
Strunkovice	25
Třeboň	26
Velešín	43
Vyšší Brod	27
Wartenberg	14
Trhové Sviny	41
Zámostí	15
Zbiroh	16

- - -

ROSTLINY V HERALDICE.

I.

Sídelní erby s obrazem růže.

Nákladem Václava Rytíře v Úvalech.

Vytiskl grafický závod J. Čížek v Pardubicích.

Se 4 původními barevnými litograf. přílohami,
kreslenými autorem.

Tištěno jako rukopis v měsíci květnu 1941.

*Podle dekretu okresního úřadu v Českém Brodě, vydaného
dne 13. června 1941 povoluje se autoru, jako koncesionáři
tisk a vydání 400 exemplářů.*